

De winst- en verliescijfers op 14 oktober: Een vergelijking tussen de provincieraadsverkiezingen van 2012 en 2018

Gert-Jan Put en Bart Maddens

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

- We berekenen in hoeveel gemeenten elke partij **als grootste** uit de stembus kwam voor de **provincieraadsverkiezingen**. Daarnaast tellen we het aantal gemeenten waar een partij **wint, verliest, of** op een **status quo** (verschuiving van minder dan een procentpunt) blijft.
- De cijfers bevestigen het beeld dat **CD&V** standhield op 14 oktober, want het aantal gemeenten waar ze de grootste partij is, blijft **stabiel**.
- **N-VA** is net zoals in 2012 de grootste partij in het hoogste aantal gemeenten bij de provincieraadsverkiezingen, maar de partij verliest wel in vier van de vijf provincies verschillende kopposities. In Vlaams-Brabant daarentegen wordt N-VA de grootste in 67,7% gemeenten.
- **Groen** breidt het aantal gemeenten waar ze de grootste is vooral uit in **Vlaams-Brabant**, en meer bepaald in een handvol Vlaamse faciliteitengemeenten en Leuven.
- **Zowel CD&V (62,5%) , sp.a (70,9%) als N-VA (77,6%) verliezen meer dan een procentpunt aan stemmen in een grote meerderheid van Vlaamse gemeenten.**
- Vooral **N-VA** gaat dus met meer dan een procentpunt achteruit over heel Vlaanderen, met name **in meer dan drie op de vier** Vlaamse gemeenten.
- **Groen (98,7%) en Vlaams Belang (89%) winnen overal**, maar Vlaams Belang blijft ook op een status quo in 10% van de Vlaamse gemeenten.

INLEIDING

De provincieraadsverkiezingen vormen een goede houvast om een preciezer zicht te krijgen op de winst- en verliescijfers van afgelopen zondag. Daarbij maken we gebruik van de resultaten van de provincieraadsverkiezingen op het niveau van de gemeenten. Bij de gemeenteraadsverkiezingen gebeurt het vaak dat partijen niet opkomen, dat ze opkomen onder een andere naam of in kartel. Die lokale eigenaardigheden vertekenen het totaalbeeld.

Voor de provincieraadsverkiezingen daarentegen komen alle partijen op onder eigen naam. Door die resultaten op te splitsen volgens gemeente kunnen we de winst- en verliescijfers van zondag op een zeer zuivere en fijnmazige wijze in kaart brengen.

We doen dat hieronder op twee manieren. Ten eerste gaan we zowel voor de provincieraadsverkiezingen van 2012 als voor die van zondag na in hoeveel gemeenten een partij als grootste uit de stembus kwam, zowel in totaal als per provincie. Ten tweede tellen we het aantal gemeenten waar een partij vooruit ging in vergelijking met 2012, achteruit ging of op een status quo bleef, opnieuw in totaal en opgesplitst per provincie.¹

IN HOEVEEL GEMEENTEN ZIJN DE VLAAMSE POLITIEKE PARTIJEN DE GROOTSTE?

In [Tabel 1](#) tonen we het aantal gemeenten waar de partijen het hoogste stempercentage hebben behaald.² We splitsen dit cijfer ook op over de verschillende provincies.³

Het aantal gemeenten waar CD&V de grootste partij blijft, is zeer stabiel. De christendemocratische partij geeft wel de koppositie prijs in een reeks gemeenten in Vlaams-Brabant en Limburg, maar recupereert de eerste plaats in een handvol gemeenten in Antwerpen, West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen.

N-VA is zoals in 2012 **de grootste partij** in het hoogste aantal gemeenten bij de provincieraadsverkiezingen, **maar verliest in elke provincie wel een aantal kopposities**. De uitzondering is de provincie Vlaams-Brabant, waar N-VA nu twee derde van de gemeenten domineert.

¹ Deze analyse betreft 299 van de 300 Vlaams gemeenten: voor Vleteren waren er maandagavond 15 oktober om 18u30 nog steeds geen resultaten beschikbaar op vlaanderenkiest.be.

² Voor de zeven nieuwe fusiegemeenten in Vlaanderen berekenden we voor de verkiezingen van 2012 een verkiezingsresultaat over de gefuseerde gemeenten heen. Zo werd voor de nieuwe gemeente Oudsbergen bijvoorbeeld het stemcijfer van de partijen van Opglabbeek en Meeuwen-Gruitrode in 2012 opgeteld.

³ In de provincie Limburg kwam in 2012 het kartel sp.a-Groen op. We hebben het aantal stemmen voor dit kartel per gemeente uitgesplitst naar een apart cijfer voor sp.a en Groen op basis van de gemeentelijke resultaten van sp.a en Groen bij de parlementsverkiezingen van 2014.

Groen breidt het aantal gemeenten waar ze de grootste is lichtjes uit: **vooral in Vlaams-Brabant**, en dan specifiek in de Vlaamse faciliteitengemeenten in de Rand, haalt ze een aantal keer het hoogste percentage onder de Vlaamse partijen.

Open Vld maakt een goede beurt in **Limburg**, waar ze het aantal kopposities verdrievoudigt. Ook in de andere provincies gaan de Vlaamse liberalen licht vooruit in het aantal gemeenten waar ze de grootste zijn, waardoor ze over heel Vlaanderen van 10,7% naar 15% eerste plaatsen springen.

Vlaams Belang haalt met een score van 28,5% **in Denderleeuw een enkele eerste plaats** binnen in Oost-Vlaanderen.

IN HOEVEEL GEMEENTEN STIJGEN OF DALEN DE VLAAMSE POLITIEKE PARTIJEN?

We brengen vervolgens in kaart **in hoeveel gemeenten de partijen meer of minder stemmen** hebben behaald ten opzichte van 2012. Een **daling of stijging van minder dan 1 procentpunt** in een gemeente beschouwen we als een **status quo**.

Als we de gemeentelijke resultaten voor de provincieraadsverkiezingen analyseren, zien we dat **zowel CD&V, sp.a als N-VA in een grote meerderheid van gemeenten meer dan een procentpunt aan stemmen verliest**. Vooral **N-VA** gaat achteruit over heel Vlaanderen, **in meer dan drie op de vier** Vlaamse gemeenten. **Groen wint overall**. Dat geldt ook voor het Vlaams Belang, al valt er voor hen een groter aantal gemeenten te noteren waar de partij een status quo optekent (10%).

Vooral voor **Open Vld** valt er **moeilijk een lijn te trekken** over alle gemeentelijke resultaten heen, al verliezen de liberalen wel terrein in een relatieve meerderheid van Vlaamse gemeenten (47,8%). **PVDA** is ten slotte de partij die vooral ter plaatse blijft trappelen, met een status quo in 62,2% van de Vlaamse gemeenten. Langs de andere kant slaagt de uiterst linkse partij er in **ruim een op de drie gemeenten** wel degelijk in aanzienlijk meer stemmen te halen dan bij de provincieraadsverkiezingen van 2012.

Als we kijken naar de evoluties binnen de provincies kunnen we cijfermatig bepalen waar de partijen hun territorium hebben kunnen uitbreiden. In **Vlaams-Brabant** heeft de N-VA de schade kunnen beperken: in een op de drie gemeenten haalt ze meer stemmen dan in 2012, en ook het aantal verliesgemeenten ligt in deze provincie lager dan elders.

Ook in de provincie **Antwerpen** verliest N-VA een deel kiezers in de meeste gemeenten, al valt dat natuurlijk te verklaren door het bijzonder sterke en moeilijk te evenaren resultaat van 2012. Zoals blijkt uit [Tabel 1](#) blijft de partij in Antwerpen zeer dominant en afgetekend de grootste partij. Voor sp.a is Antwerpen de moeilijkste provincie gebleken: het verliest op vier gemeenten na in alle gemeenten terrein. Antwerpen is misschien niet toevallig ook de provincie waar PVDA de meeste vooruitgang boekt, met name in 62,3% van de gemeenten.

Voor **West-Vlaanderen** valt op dat N-VA in bijna negen van de tien gemeenten meer dan 1 procentpunt verliest tegenover 2012. Voor sp.a is dat het geval in zeven op de tien gemeenten. Ook CD&V, dat de

provincie blijft domineren, moet inleveren in ruim meer dan de helft West-Vlaamse gemeenten. Open Vld scoort goed met een vooruitgang in bijna een derde van de gemeenten.

De resultaten in **Oost-Vlaanderen** liggen sterk in de lijn van die in West-Vlaanderen: verliezen voor CD&V, sp.a en N-VA op de meeste plaatsen, de winst is in bijna alle gemeenten voor Groen en Vlaams Belang.

In **Limburg** tot slot zien we dat sp.a de schade enigszins heeft kunnen beperken: de Vlaamse socialisten verliezen hier in slechts 35,7% van de gemeenten. N-VA kan zich in amper twee Limburgse gemeenten doorzetten, maar het zijn wel de twee belangrijke centrumsteden Genk en Hasselt waar een ruime winst wordt geboekt.

Tabel 1: Aantal gemeenten per provincie waar politieke partijen de hoogste score hebben behaald, provincieraadsverkiezingen 2012 en 2018

	Vlaams-Brabant		Antwerpen		West-Vlaanderen		Oost-Vlaanderen		Limburg		Totaal	
	2012	2018	2012	2018	2012	2018	2012	2018	2012	2018	2012	2018
CD&V	15 23,1%	8 12,3%	5 7,2%	7 10,1%	43 67,2%	46 71,9%	14 23,3%	17 28,3%	22 52,4%	19 45,2%	99 33%	97 32,3%
N-VA	38 58,5%	44 67,7%	63 91,3%	59 85,5%	12 18,7%	7 10,9%	26 43,3%	18 30%	13 31%	9 21,4%	152 50,7%	137 45,7%
Groen	2 3,1%	6 9,2%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	2 3,3%	0 0%	0 0%	2 0,7%	8 2,7%
sp.a	5 7,7%	1 1,5%	0 0%	0 0%	4 6,3%	4 6,3%	2 3,3%	1 1,7%	4 9,5%	5 11,9%	15 5%	11 3,7%
Open Vld	6 7,7%	6 9,2%	1 1,4%	3 4,4%	5 7,8%	6 9,4%	18 30%	21 35%	3 7,1%	9 21,4%	32 10,7%	45 15%
Vlaams Belang	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	1 1,7%	0 0%	0 0%	0 0%	1 0,3%
PVDA	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
Totaal	65	65	69	69	64	63	60	60	42	42	300	299

Tabel 2: Overzicht van gemeentelijke winst, verlies en status quo per provincie per partij bij de provincieraadsverkiezingen van 2018 (t.o.v. 2012)

	Vlaams-Brabant			Antwerpen			West-Vlaanderen			Oost-Vlaanderen			Limburg			Totaal		
	-	=	+	-	=	+	-	=	+	-	=	+	-	=	+	-	=	+
CD&V	37	15	13	42	18	9	37	14	12	43	10	7	28	8	6	187	65	47
	56,9%	23,1%	20%	60,9%	26,1%	13%	58,7%	22,2%	19,1%	71,7%	16,7%	11,7%	66,7%	19%	14,3%	62,5%	21,7%	15,7%
N-VA	31	12	22	48	15	6	55	5	3	58	1	1	40	0	2	232	33	34
	47,7%	18,5%	33,9%	69,6%	21,7%	8,7%	87,3%	7,9%	4,8%	96,7%	1,7%	1,7%	95,2%	0%	4,8%	77,6%	11%	11,4%
Groen	0	0	65	0	0	69	0	0	63	0	0	60	0	4	38	0	4	295
	0%	0%	100%	0%	0%	100%	0%	0%	100%	0%	0%	100%	0%	9,5%	90,5%	0%	1,3%	98,7%
sp.a	44	18	3	65	3	1	46	14	3	42	15	3	15	13	14	212	63	24
	67,7%	27,7%	4,6%	94,2%	4,4%	1,4%	73%	22,2%	4,8%	70%	25%	5%	35,7%	30,9%	33,3%	70,9%	21,1%	8%
Open Vld	36	15	14	37	21	11	24	19	20	25	18	17	21	10	11	143	83	73
	55,4%	23,1%	21,5%	53,6%	30,4%	15,9%	38,1%	30,2%	31,7%	41,7%	30%	28,3%	50%	23,8%	26,2%	47,8%	27,8%	24,4%
Vlaams Belang	1	20	44	0	7	62	0	0	63	1	1	58	1	2	39	3	30	266
	1,5%	30,8%	67,7%	0%	10,1%	89,9%	0%	0%	100%	1,7%	1,7%	96,7%	2,4%	4,8%	92,8%	1%	10%	89%
PVDA	0	44	21	0	26	43	0	51	12	1	33	26	1	32	9	2	186	111
	0%	67,7%	32,3%	0%	37,9%	62,3%	0%	80,9%	19,1%	1,7%	55%	43,3%	2,4%	76,2%	21,4%	0,7%	62,2%	37,1%
	65			69			63			60			42			299		

- : aantal gemeenten met verlies > 1 procentpunt

= : aantal gemeenten met verschuiving (winst of verlies) van minder dan 1 procentpunt

+ : aantal gemeenten met winst > 1 procentpunt